

Олексій ОНИЩЕНКО, академік НАН України, президент Асоціації бібліотек України
Галина СОЛОІДЕНКО, відповідальний секретар АБУ

Асоціація бібліотек України: етапи становлення та розвитку

У статті висвітлюється десятирічний досвід діяльності Асоціації бібліотек України, спрямованої на об'єднання зусиль бібліотек в інтересах розвитку бібліотечної галузі. Інформується про співпрацю бібліотек – членів АБУ і їх участь у реалізації ряду програм та проектів, інтеграції інформаційних ресурсів, організації наукових досліджень, проведенні заходів з удосконалення професійної кваліфікації та виданні колективних праць.

Асоціація Бібліотек України (АБУ) – некомерційна, всеукраїнська самоврядна організація, яка об'єднує на добровільних засадах бібліотеки та інші установи й організації, що професійно пов'язані з бібліотечною справою або сприяють її розвитку.

Асоціація була заснована в листопаді 1991 р. за ініціативою спеціалістів медичних, технічних бібліотек та бібліотек навчальних закладів і наукових установ – учасників Надзвичайного з'їзду бібліотекарів України. Співзасновниками АБУ були Центральна наукова бібліотека України імені В. І. Вернадського (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського), Державна наукова медична бібліотека Міністерства охорони здоров'я України, Державна науково-технічна бібліотека Міністерства освіти і науки України та Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Пізніше до Ради АБУ ввійшли Державна наукова педагогічна бібліотека Міністерства освіти і науки України та Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека Української академії аграрних наук.

Сьогодні членами АБУ є понад 200 бібліотек різних систем та відомств України. Серед них бібліотеки: національної радіокомпанії України, Всеукраїнського державного спеціалізованого видавництва «Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана», Одеської державної академії холоду, Державної академії житлово-комунального господарства, Українського гуманітарного ліцею, Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945, Київського університету права, компанії «Індустрія ІНТЕЛЕКТУ» тощо.

Статут Асоціації бібліотек України був затверджений Київською міською Державною адміністрацією у липні 1992 р. Як зазначено у Статуті, основною метою діяльності АБУ є об'єднання зусиль, підтримка і координація діяльності її членів в інтересах збереження і розвитку бібліотечної справи в Україні, трансформації бібліотек із схо-

вищ документованих знань у їх активних розповсюджувачів. Роль АБУ не тільки в тому, щоб збільшувати кількість її членів, а і в тому, щоб спонукати їх до нових ініціатив.

Управління діяльністю Асоціації здійснює Рада АБУ, до складу якої входять вісім членів: президент, п'ять віце-президентів, голова виконавчого комітету та відповідальний секретар. Вищим органом управління АБУ є Конференція, яка правоможна приймати рішення з будь-яких питань діяльності АБУ. Для вирішення конкретних професійних проблем Рада АБУ створює комісії, комітети, експертні та робочі групи, тимчасові творчі колективи, а також представництва для пропаганди діяльності АБУ.

Утворившись і працюючи в досить складних умовах, асоціація сьогодні нарощує свій авторитет і приносить відчутну користь бібліотечній справі країни. Для нашої асоціації цікавим є абсолютно все, що на даний час потребує вирішення у бібліотечній галузі. Роль АБУ – організуюча, інтегруюча, консолідуюча, спонукаюча до спільних дій і рішень. Асоціація – це той механізм, через який бібліотечна політика має доводитися до бібліотечної громадськості, однак державні органи та структури АБУ не повинні зливатися, сьогодні слід визначити чіткі механізми їх взаємодії.

Впровадження стандартів, норм професійного спілкування, етики громадянської відповідальності, вдосконалення бібліотечного середовища, приведення його у відповідність з сучасними вимогами розвитку науки та суспільства – головні завдання, які вирішує сьогодні асоціація. Провідні фахівці АБУ, члени комітету з бібліотечної політики та правового захисту бібліотек працюють над створенням законодавчого поля бібліотечної галузі, вони брали участь в укладанні цілого ряду документів, зокрема Закону «Про обов'язковий примірник документів», Концепції державної інформаційної політики України, «Програми збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки», вно-

сили доповнення та зміни до законів «Про бібліотеки і бібліотечну справу в Україні», «Про єдиний митний тариф», «Про Національну бібліотеку», взяли участь у підготовці заходів на виконання Указу Президента «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» тощо.

Особливо актуальною є проблема інтеграції інформаційних ресурсів на національному рівні. Вирішенню та реалізації її завдань сприятиме корпоративна каталогізація, стандартизація, лінгвістичне та програмне забезпечення, що розробляються бібліотечними фахівцями комітету комп'ютерних бібліотечних систем і технологій АБУ – учасниками ряду програм і проектів.

Так, у 2001 р. розпочала роботу міжвідомча група з розробки Національного формату бібліографічного запису УКРМАРК, яка об'єднує фахівців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України та Наукової бібліотеки імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Формат розробляється в рамках угоди про співпрацю. Планується, що він стане основою внутрішніх форматів інформаційних систем бібліотек, підтримки комп'ютерної каталогізації документів, забезпечення обміну бібліографічними даними.

У рамках проекту передбачається створення центру, що здійснюватиме на корпоративних засадах каталогізацію поточних надходжень до фондів бібліотек України, реферування української наукової літератури, формування фонду електронних документів.

Розвивається наукова діяльність асоціації, результатом якої є співпраця в організації наукових досліджень, узагальнення їх результатів у збірниках наукових праць, виданні спільних матеріалів конференцій, довідкових та методичних видань, окремих розробок. Бібліотеки – члени АБУ беруть участь у пріоритетних наукових дослідженнях, які проводить НБУВ, у тому числі: «Формування і використання науково-інформаційних ресурсів. Інформатизація наукових бібліотек», «Створення національної бібліографії. Українська біографістика», «Нові технології збереження, консервації та реставрації бібліотечних фондів», «Вивчення, збереження та видання української історико-культурної спадщини».

У напрямі «Формування і використання науково-інформаційних ресурсів. Інформатизація наукових бібліотек» подальшого розвитку набуло дослідження закономірностей формування і використання науково-інформаційних ресурсів як у традиційному, так і автоматизованому режимах. Почи-

наючи з 1991 р. ведеться робота з удосконалення й доповнення робочих таблиць бібліотечної класифікації для наукових бібліотек, які розробляються спеціалістами НБУВ для відображення в каталогах національної тематики, нових тем і проблем, відсутніх у таблицях ББК. Створено електронну версію робочих таблиць, яка отримала назву «Рубрикатор НБУВ» (РНБУВ) і використовується як пошукова мова електронного каталогу НБУВ.

У рамках відомчого проекту «Розробка архітектури й інформаційної технології електронної бібліотеки» в 1999 р. започатковано проект електронної бібліотеки, учасниками якої є НБУВ, НПБУ, ІПРІ НАН України, Одеський державний політехнічний університет, Харківський державний технічний університет радіоелектроніки. Співпраця бібліотек спрямована, насамперед, на трансформацію їх електронних каталогів, кожний з яких наповнюється з 1994 р. і має обсяг понад 100 тис. бібліографічних записів, у інтегрований бібліографічний ресурс.

Одним із найважливіших компонентів інформресурсів є загальнодержавна реферативна база даних «Україніка наукова», що створюється НБУВ спільно з ІПРІ НАН України й нині містить майже 50 тис. записів, що розкривають зміст монографій, енциклопедій, довідників, словників, збірників наукових праць, матеріалів конференцій, авторефератів дисертацій, препринтів і статей з наукових журналів. З 1999 р. щоквартально випускаються друковані версії трьох галузевих серій Українського реферативного журналу «Джерело». Його електронну версію представлено в Інтернет.

Сьогодні в Україні видається близько 1100 журналів та продовжуваних видань, постійно ж реферується понад 250. Щоб включити весь цей репертуар до реферативної бази даних, слід прискорити процес створення галузевих або регіональних центрів первинної кумуляції інформації. Роль таких центрів могли б перебрати на себе головні галузеві бібліотеки (Державна наукова медична бібліотека, Державна науково-технічна бібліотека, Державна науково-педагогічна бібліотека), органи НТІ, територіальні бібліотечні та інформаційні асоціації тощо.

Важливим напрямом роботи асоціації є участь провідних бібліотек у дослідженні та підготовці видань з історії бібліотек, становленні та розвитку галузевої науки в Україні. Зокрема, Інститут української книги НБУВ здійснює підготовку українського бібліографічного репертуару та дослідження і введення у науковий обіг найціннішої частини фондів Бібліотеки. Науковцями НБУВ у 1998 р. підготовлено та видано монографічне видання

«Історія НБУВ. 1918–1941», подальшого розвитку набула робота з підготовки матеріалів до Українського біографічного словника.

Державна наукова медична бібліотека розробила чітку програму заходів щодо збору, систематизації, збереження і популяризації документальної пам'яті народу в її медичному аспекті, своєрідного відтворення історії медицини в портретах її діячів. Виданням «Медицина в Україні. Видатні лікарі. Кінець XVII – перша половина XIX століть» ДНМБ започатковано серію біобібліографічних словників, готується до друку бібліографічний посібник «Каталог медичних книг, виданих в Україні (1841–1917 рр.)».

З метою проведення комплексних галузевих наукових досліджень з проблем становлення та розвитку сільськогосподарської дослідної справи в Україні при ЦНСГБ УААН створено Центр історії аграрної науки, щорічно видається чотири випуски реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» та «Бюлетеня ЦНСГБ УААН». З 2001 р. видаються бібліографічні серії «Академіки Української академії аграрних наук» та «Видатні вчені-аграрії»; історико-бібліографічна серія «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії»; тематичні бібліографічні покажчики.

Державна науково-педагогічна бібліотека України проводить дослідження історії розвитку бібліотек освітянських закладів: товариств грамотності, народних будинків, недільних просвітніх шкіл, класів для дорослих, народних музеїв, громадських та приватних установ України з XVIII ст. і до наших днів.

Створення спільними зусиллями провідних бібліотек країни єдиної електронної бази даних українськомовної книги, що міститиме інформацію про всі рукописні, друковані та електронні праці, від часів зародження писемності до наших днів – один із пріоритетних напрямів діяльності АБУ.

АБУ успішно співпрацює з державними структурами і громадськими організаціями. Так, бібліотечні працівники – члени АБУ беруть активну участь у роботі Державної комісії з питань повернення культурних цінностей в Україну, експертній раді ВАКУ, активно працюють у громадських організаціях і професійних товариствах і радах – Спілці архівістів України, Українському біографічному товаристві, Всеукраїнській спілці краєзнавців, товаристві «Український історик», Українській бібліотечній асоціації та ін.

За десять років діяльності АБУ нагромаджено певний досвід роботи, стали складатися власні традиції, зокрема, проведення масштабних заходів під егідою АБУ. Так, за участю фахівців асоціації та

провідних учених були проведені бібліотекознавчі читання, присвячені дослідженню спадщини видатних українських бібліографів, бібліотекознавців, книгознавців Ю. Меженка, Д. Балики, Л. Биковського (1992, 1994 та 1995 рр.).

У 2001 р., одинадцятий рік підряд, пройшли читання, присвячені академіку В. І. Вернадському, що проводить НБУВ спільно з комісією НАН України з розробки наукової спадщини академіка.

Великий інтерес у бібліотечних фахівців викликали книгознавчі читання, присвячені 200-річчю першої публікації видатної пам'ятки давньоруської писемності «Слово о полку Ігоревім», 600-річчю всесвітньовідомого винахідника друкарства Йоганна Гутенберга, 120-річчю від дня народження відомого історика вітчизняної книги професора С. І. Маслова.

Міжнародні зв'язки – важливий напрям діяльності АБУ, необхідна умова нашого розвитку в рамках світового бібліотечного співтовариства. АБУ, через представництво НБУВ, підтримує творчі зв'язки з асоціаціями, бібліотечними та інформаційними об'єднаннями багатьох країн світу, зокрема з ІФЛА, Радою директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів національних академії наук – учасниць Міжнародної асоціації академії наук (МААН), Конференцією європейських національних бібліотек (CENL), Бібліотечною Асамблеєю Євразії (БАЄ), співпрацює з асоціаціями українських бібліотекарів США, Канади, Міжнародною асоціацією музичних бібліотек (IAML) та ін.

З 1993 р. разом з НБУВ і Радою директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академії наук – учасниць МААН Асоціація є постійним співорганізатором міжнародних наукових конференцій, які щорічно проводить НБУВ, зокрема:

- «Професійний імідж бібліотекаря інформаційного суспільства» – 2002 р.
- «Бібліотечно-інформаційний сервіс» – 2001 р.
- «Бібліотеки – центри науково-інформаційних ресурсів XXI століття» – 2000 р.
- «Бібліотечно-інформаційні ресурси: формування і розвитку» та «Львівському Апостолу – 425» – 1999 р.
- «Інформаційна діяльність наукової бібліотеки» та «1000-річчя літописання і книжкової справи в Україні» – 1998 р.
- «Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек» – 1997 р.
- «Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки» – 1996 р.
- «Стратегія збереження бібліотечних фондів як

частини національного культурного надбання» та «Бібліотечно-бібліографічні класифікації та інформаційно-пошукові мови» – 1995 р.

● «Автоматизовані системи інформаційно-бібліотечного обслуговування» – 1994 р.

● «Наукова бібліотека в сучасному соціокультурному контексті» – 1993 р.

У рамках міжнародних конференцій відбуваються спільні засідання бібліотек – членів АБУ та Ради директорів МААН, де обговорюються проблеми створення єдиного інформаційного простору, інформаційного забезпечення наукових досліджень, взаємодії бібліотек та інформаційних центрів, а саме в обміні документами, книжковими виставками, базами даних, електронними виданнями, взаємодоступу і використання інформації Інтернет-вузлів наукових бібліотек тощо.

Багато бібліотек та бібліотекарів АБУ є членами міжнародних і зарубіжних бібліотечних асоціацій, беруть участь у культурних, освітніх, технічних та інших проектах, підтримують двосторонні відносини з зарубіжними колегами, є учасниками різних міжнародних заходів як в Україні, так і в інших державах.

Бібліотека Інституту біології південних морів НАН України як член Європейської асоціації бібліотек і інформаційних центрів з морських та водних наук (EURASLIC) та офіційний представник України в цій асоціації вводить свою бібліографічну інформацію до світового банку даних ASFA і натомість забезпечує можливість здійснення в ній інформаційного пошуку, використовуючи як CD-ASFA, так і онлайн-доступ, не лише співробітникам свого Інституту, а й інших установ і організацій України.

Державна науково-технічна бібліотека України як член Міжнародної асоціації користувачів і розробників електронних бібліотек і нових інформаційних технологій (ЕБНІТ) за участю фахівців ДПНТБ Росії провела міжнародний науково-практичний семінар «Автоматизовані бібліотечно-інформаційні технології: проекти та рішення» та виїзне засідання «Школи ІРБІС» для бібліотек – користувачів ІРБІС. Для членів АБУ, представників провідних бібліотек України у травні 2002 р. ДНТБ організувала спільно з Державним підприємством по розповсюдженню періодичних видань «Преса» (ДП «Преса») міжнародний «круглий стіл» на тему «Російські наукові та науково-технічні періодичні видання – передплатникам України».

Плідно розвивались міжнародні наукові контакти. Так, за видавничою угодою, укладеною ще в 1996 р. між Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського та Українським музичним

товариством Альберти (Канада), здійснене спільне видання творів Артема Веделя. У співпраці з Російською національною бібліотекою велась робота над «Сводним каталогом російських нотних видань», НБУВ надавала бібліографічні описи видань, що зберігаються в її фондах. У рамках двосторонньої угоди про співробітництво між НБУВ та Бібліотекою Народовою (Польща) здійснюється обмін спеціалістами та готується до видання каталог бібліотеки польського короля Станіслава Августа Понятовського.

Львівська наукова бібліотека імені В. Стефаника є членом Міжнародної асоціації музичних бібліотек і бере активну участь у формуванні «Міжнародного репертуару музичних джерел», редакція якого розташована у м. Франкфурт-на-Майні (ФРН).

АБУ активно співробітнічає і з зарубіжними організаціями в Україні: Центром інформаційних ресурсів Посольства США, Представництвом ООН, Британською Радою, Французьким культурним центром; Гете-Інститутом у Києві, Радою Міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX), Програмою академічних обмінів імені Фулбрайта та ін.

У бібліотекознавчих читаннях «Бібліотеці Конгресу США – 200 років», проведених НБУВ спільно з Центром інформаційних ресурсів Посольства США в Україні, взяли участь бібліотекарі головних книгозбірень Києва, викладачі Київського національного університету культури та мистецтв, іноземні гості. У виступах американських гостей Джеймса Ленда (заступника аташе з питань культури Посольства США в Україні) та Джеї Баррет (заступника голови Асоціації наукових бібліотек США) наголошувалось, що співпраця американських та українських бібліотекарів триватиме, а такі зустрічі дадуть змогу розширити професійне спілкування колег з різних напрямів роботи бібліотеки.

Бібліотекознавчі читання «Британська бібліотека: інновації, що спираються на традиції» (2001), проведені НБУВ спільно з Британською Радою в Україні, були присвячені бібліотечно-інформаційній справі Сполученого Королівства. Бібліотекарі АБУ мали змогу ознайомитися з інноваційними програмами співпраці, найновішими ініціативами, пілотними проектами, новими методами роботи британських бібліотечно-інформаційних фахівців.

Зарубіжні організації надавали фахівцям АБУ різноманітні можливості для відвідання бібліотек Заходу через спільні проекти, програми обміну, конференції, стажування, а також гранти. В 2000 р.

зав. сектора НБУВ В. Д. Шульгіна представляла Україну на Конгресі Міжнародної асоціації музичних бібліотек у Единбурзі, де виступила з доповіддю «Колекція нотних видань кобзарського мистецтва у фондах НБУВ»; у 2001 р. зав. бібліотеки Інституту біології південних морів О. А. Акімова виступала зі звітом про роботу бібліотеки на засіданні Європейської асоціації бібліотек і інформаційних центрів з морських і водних наук (EURASLIC) у Бресті (Франція); зав. бібліотеки Інституту ботаніки О. В. Назаренко виступила з інформацією про бібліотеку на восьмій Міжнародній конференції ботанічних бібліотек (Брюссель).

Наше громадське об'єднання має певний досвід у роботі з зарубіжними партнерами. Так, бібліотеки – члени АБУ беруть участь у проектах, які фінансує фонд «Відродження». Зокрема, в інформаційному забезпеченні пріоритетних напрямів науки українським бібліотекам значно допоміг проект Міжнародної асоціації сприяння співробітництву з науковцями країн СНД INTAS, який надав можливість науковцям України безкоштовно замовляти копії наукових статей із зарубіжних періодичних видань, що зберігаються в бібліотеках Західної Європи, з проблем фізики та наук про Землю. За весь період участі в донорському проекті постачальникам було направлено близько 4 тис. заявок на статті обсягом від 1 до 50 сторінок. Ксерокопії статей з більш ніж 500 зарубіжних періодичних видань, що зберігаються в British Library (Великобританія), INIST (Франція), Royal Library (Нідерланди), UB/TIB (Німеччина), ZB Med (Німеччина), отримали вчені 45 установ НАН України.

АБУ продовжує розширювати сферу своєї діяльності, підтримуючи і розвиваючи співробітництво з бібліотеками, інформаційними установами, товариствами різного відомчого підпорядкування та форм власності. З 1992 р. НБУВ одержує і розповсюджує по бібліотеках зарубіжні періодичні видання, що надійшли від благодійних фондів («Фонд Сороса», «Відродження», «Сейбр-Сяйво» та ін.) і громадських організацій; щорічно видає «Список іноземних періодичних видань децентралізованого комплектування, що надійшли до фондів бібліотек НДУ НАН України».

Спеціалісти – члени Асоціації брали участь у конференціях, семінарах, «круглих столах», організованих бібліотечними асоціаціями інших держав (Білорусі, Литви, Латвії, Росії) та спорідненими асоціаціями книговидавців, архівістів, інформаційних та музейних працівників. НБУВ є співорганізатором та учасником міжнародних конференцій «Бібліотеки та асоціації у світі, що змінюють-

ся: нові технології та нові форми співробітництва», які щороку проводить ДПНТБ Росії.

Слід зазначити, що за останні роки активізувався обмін інформаційними ресурсами за допомогою комп'ютерних мереж, триває обмін академічними виданнями, виставками літератури, фотовиставками з нашими постійними партнерами в галузі міжнародного співробітництва, зокрема, з Петербурзьким бібліотечним товариством, Білоруською бібліотечною асоціацією, Товариством бібліотекарів Литви. На базі НБУВ започатковано видання науково-практичного й теоретичного збірника «Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития», перший випуск якого вийшов друком у 2000 р.

Питання підготовки наукових кадрів для бібліотек – членів АБУ вирішується НБУВ, яка з 1993 р. має свою аспірантуру та спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських і докторських дисертацій. У 1997 р. здійснено захист шести; в 1998 р. – семи; в 1999 р. – дев'яти кандидатських та однієї докторської дисертації; у 2000 р. – семи кандидатських; у 2001 р. – п'яти кандидатських і однієї докторської дисертації.

Захистили дисертації та здобули звання кандидата наук фахівці Національної парламентської бібліотеки України Виноградова О. Б., Зворський С. Л.; Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника – Колосовська О. М.; Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН – Пинда Л. А.; Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки – Ярошук В. П.; Львівської академії друкарства – Клименко О. З.; Харківського інституту експериментальної і клінічної ветеринарії – Шемаєва Г. В. та ін.

В аспірантурі НБУВ навчається 17 аспірантів; як пошукачі над кандидатськими дисертаціями працюють фахівці Державної наукової медичної бібліотеки, Державної наукової педагогічної бібліотеки, Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові здобутки членів Асоціації втілюються у видання колективних праць* та в публікації на сторінках фахового науково-теоретичного та практичного журналу «Бібліотечний вісник». Для молодих учених щорічно проводяться «День аспіран-

* Бібліотека. Наука. Культура. Інформація: Наукові праці НБУВ. Вип. 1. – К., 1998. – 483 с.; Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 2. – К., 1999. – 352 с.; Вип. 3. – К., 2000. – 388 с.; Вип. 4. – К., 2000. – 245 с.; Вип. 5. – К., 2000. – 447 с.; Вип. 6. – К., 2001. – 534 с.; Вип. 7. – К., 2001. – 479 с.

та» та семінари-практикуми з основ бібліотечно-бібліографічних знань.

Бібліотечні об'єднання та асоціації є важливою та перспективною ланкою в системі безперервної фахової освіти. Відмінною ознакою професійного розвитку бібліотекарів у фахових об'єднаннях та асоціаціях є залучення до даного процесу фахівців бібліотек різних систем і відомств, викладачів вищих навчальних закладів, Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Зведений план заходів АБУ пропонує бібліотекарям усіх систем і відомств різні форми професійного навчання, організовані НБУВ та державними бібліотеками України. Проблеми професіоналізації бібліотечних фахівців всебічно обговорювалися на семінарах «Професіоналізм, етика та культура бібліотечного обслуговування» (2001) та «Професія, професіоналізм: система безперервної освіти» (2002), організованих НБУВ. Діяльність Асоціації бібліотек України, Української бібліотечної асоціації, Донецького, Одеського та Харківського бібліотечних товариств позитивно впливає на професійний розвиток бібліотекарів, певною мірою визначає коло проблем розвитку галузі та професії. Координація та кооперація між мережами бібліотек й існуючими в Україні бібліотечними товариствами й асоціаціями потребує наукового обґрунтування і практичного удосконалення змісту бібліотечної освіти, об'єднання зусиль для вирішення нагальних проблем бібліотечної професії.

Бібліотекарі АБУ мали можливість не тільки займатися удосконаленням професійної діяльності, а й брати участь у комплексних лекційно-масових заходах, організованих НБУВ: відвідувати клуби та лекторії, виставки образотворчого мистецтва, літературно-мистецькі вечори тощо. Великий інтерес у бібліотекарів АБУ та читачів викликали організовані НБУВ фотовиставки:

«Історія бібліотек» – представлена Міністерством закордонних справ Франції та Французьким культурним центром в Україні;

«Відродження Литви. 1988–1998» – з фондів Національної бібліотеки Литви імені Мартінаса Мажвідаса;

«50-річний шлях нового Китаю» – організована спільно з Посольством Китайської Народної Республіки в Україні;

«Дні солідарності» до 20-ї річниці «Солідарності» – за сприяння Посольства Республіки Польщі в Україні та Польського інституту в Києві;

«Латвія – Україна: дружба крізь віки» та виставка кераміки Антона Ушпеліса «Кераміка-2000» – організовані Латвійською академічною бібліотекою;

«Сучасна література франкомовної Швейцарії» – книжково-ілюстративна виставка, організована за сприяння Посольства Швейцарської Конфедерації в Україні.

Окрасою культурного життя нашої бібліотечної спільноти стали виставки комп'ютерних копій з картин Леонардо да Вінчі та Миколи Реріха, створені видавництвом «Агні» Центру духовної культури (Самара, РФ).

Десятирічний досвід діяльності АБУ свідчить, що Асоціація стала консолідуючою силою у формуванні бібліотечної політики та розвитку бібліотечної галузі в державі. Визначаючи орієнтири на майбутнє, Асоціація вважає за необхідне посилювати свій вплив на громадськість, неухильно домагатися розуміння того, що без бібліотек не може бути демократичного інтелектуально розвиненого суспільства. Потребує подальшої розробки і питання взаємодії АБУ з товариствами та об'єднаннями інформаційної, архівної, видавничої, музейної галузей.

Перед нашою Асоціацією – широке поле діяльності. Вона має стати професійним союзом бібліотекарів, школою бібліотечного самоврядування, що забезпечить перехід від монополії державної влади до поділу її в рамках громадсько-державної системи управління бібліотеками. А головне – необхідно пробудити ініціативу бібліотекарів усіх рівнів, створити сприятливі умови для прояву соціальної та творчої активності всіх зацікавлених у перебудові бібліотечної справи.

Адаптуючись до нових умов існування, визначаючи нову бібліотечну політику, бібліотечне співтовариство повинно розробити іншу модель соціальних дій, взяти на себе роль ініціатора реформ, пропонувати основні перебудовчі акції та активно впливати на їх реалізацію. Передбачається тривала та копітка робота, успішний розвиток якої залежить не стільки від наявності ресурсів, скільки від вміння правильно розпорядитися ними, від високого професіоналізму членів асоціації, їх самовіддачі.

Асоціації бібліотек України – десять років, і поки що ми не можемо сказати, що за цей короткий час нами зроблено багато. Порівняння нашої діяльності з діяльністю міжнародних товариств та асоціацій, на жаль, не на нашу користь. Бібліотеки Заходу накопичили досвід і дають нам повчальні приклади кооперації на національному та транснаціональному рівнях – кооперації, в основу якої покладено ідею економічно вигідного поділу праці і колективного використання його результатів. Наші професійні об'єднання суттєво відрізняються від бібліотечних об'єднань західних країн, які мають

вікову історію (АЛА, приміром, утворена у 1876 р.), матеріальну базу, визнання суспільства та високий професіоналізм. Але слід врахувати, що ми діяли майже у кризових умовах розвитку галузі – і все ж в Україні є бібліотеки, рівень роботи яких відповідає світовим зразкам і які бажають працювати спільно, вступаючи до асоціації бібліотек та бібліотекарів.

У всіх розвинених країнах формування національних інформаційних ресурсів розпочиналося у книгозбірнях. Ми не повинні стати винятком з даного правила. Тільки разом, об'єднавши наші зусилля, наш науковий та кадровий потенціал, наші ідеї, здобутки та прагнення, ми зможемо забезпечити включення накопичених упродовж століть

бібліотечних фондів у нову інформаційну інфраструктуру суспільства.

Асоціація бібліотек України розширює членство, запрошує до співпраці бібліотеки та інформаційні служби, книготорговельні фірми, фонди та установи як державних, так і недержавних форм власності, що займаються інформаційною, аналітичною діяльністю, володіють документно-інформаційними ресурсами, сприяють культурній, освітній та просвітницькій діяльності держави.

Повідомляємо, що засідання Ради, комітетів та секцій АБУ відбувається згідно з перспективним планом роботи АБУ за адресою:

03039 Київ-39, просп. 40-річчя Жовтня, 3, НБУВ.
Тел. 264-85-13, 264-35-92. <http://www.nbu.gov.ua/>

ЮВІЛЕЇ БІБЛІОТЕК

Національній бібліотеці Республіки Молдова – 170

Національній бібліотеці Республіки Молдова виповнилося 170 років.

Заснована 22 серпня 1832 р. як Кишинівська губерньська бібліотека, вона була однією з перших публічних бібліотек на півдні Росії. У 1944 р. – реорганізована в державну республіканську, а у 1991 р. стала Національною бібліотекою Республіки Молдова.

Сьогодні книгозбірня – найбільше книгосховище країни, центр координації науково-дослідної, науково-методичної діяльності бібліотек Молдови, створення національної бібліографії, стандартизації у галузі інформатики та бібліотечної справи країни, інформаційного та документального забезпечення парламенту та уряду Республіки; депозитарій публікацій ООН та ЮНЕСКО.

У ретельно дібраному і сформованому не одним поколінням бібліотечних працівників фонді бібліотеки, обсяг якого становить 2 млн 720 тис. од. зб., зберігаються скарби суспільної та наукової думки країни, пам'ятки культури, колекції рукописів, стародруків, молдавських першодруків, прижиттєвих видань класиків національної літератури, релігійних видань, колекція «Молдавістика», обов'язковий примірник видань Республіки Молдова, образотворчі матеріали, картографічні видання, національна аудіовідеотека.

Книгозбірня є визнаним науковим, культурним та інформаційним осередком, сприяє розвитку національної наукової школи, тут досліджуються історія писемності, книги, видавничої та бібліотечної справи у східній Молдові, Буковині та краї Герца; проблеми розвитку бібліотек як соціальних установ; соціології читання в країні тощо. Результати наукових досліджень, які проводить бібліотека, та їх практична реалізація висвітлюють-

ся у фаховому журналі «Magazin bibliologic», у колективних багатотомних виданнях, наукових збірниках тощо.

З 1996 р. за підтримки Фонду Сороса в Молдові та Міністерства культури країни в бібліотеці здійснюється автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів, зокрема впроваджується інтегрована бібліотечно-інформаційна система TINLIB.

Бібліотека надає своїм користувачам доступ до світових інформаційних ресурсів мережі Інтернет; здійснює тематичний добір інформації; створює власні інформаційні ресурси і забезпечує їх використання. Це зокрема:

- ❖ БД, до складу якої входять усі види документів, що надійшли до бібліотеки починаючи з 1991 р.
- ❖ Зведений каталог журналів, що надходять до фондів найбільших бібліотек Молдови.
- ❖ Журнали в електронній формі.
- ❖ БД правових документів, починаючи з 1996 р.
- ❖ БД, що включає хроніку політичного, економічного, культурного життя держави.

Національна бібліотека сьогодні по праву посідає перше місце серед бібліотек країни, очолюючи Бібліотечну асоціацію Республіки Молдова; з року в рік зміцнює свої позиції у сучасній світовій бібліотечно-інформаційній спільноті, як спостерігач працює у міжнародному бібліотечному союзі – Бібліотечній асамблеї Євразії.

Інформацію підготовлено відділом бібліотекознавства НБУВ за матеріалами веб-сайту Національної бібліотеки Республіки Молдова <http://www.bnrm.moldova.md> та веб-сайту порталу СОНЕГОС <http://www.rsl.ru/SONEGOS/>